

Živé ploty v krajině

výsadba – péče – biokoridory

EUROPEAN UNION

Mendelova
univerzita
v Brně

Výsadba

 Výsadba je základem pro dlouhodobou životnost živého plotu. Druhy stromů a keřů jsou cíleně vybírány pro specifické vlastnosti půdy a klimatu na stanovišti, stejně tak jako pro jejich následné využívání. Použití rostlin ze školek od regionálních pěstitelů zajišťuje, že živý plot může optimálně a dlouhodobě plnit své četné funkce.

Výsadba kvalitních prostokořenných sazenic probíhá na podzim nebo na jaře; na základě vlastností použitých druhů se předem určí optimální prostorové uspořádání s přizpůsobenými vzdálenostmi rostlin. Odborný řez rostlin a kořenů při výsadbě zvyšuje šance na rychlý a vitální růst. V prvních několika letech je nezbytné zajistit, aby se zabránilo okusu zvěří a měla byt také promyšlena možnost zavlažování v obdobích sucha.

Péče

 Stejně jako mnoho jiných krajinných prvků, živé ploty fungují nejlépe, když je o ně správně pečováno. Optimální ochrany proti větru se dosahne, když je živý plot vícestupňový a rovnoměrně hustý – díky efektivnímu ošetřování se zabrání odumírání keřů a bylinného patra pod hustým deštníkem větví. Právě u živých plotů může být péče spojena s užitkem přinášejícím zisk, ať už jde o dřevo pro výrobu energie nebo o ovoce a léčivé bylinky do vlastní kuchyně či na trh.

Dobře založený živý plot slouží pro velké množství užitečných živočišných a rostlinných druhů jako biotop a zároveň péči o něj úspěšně zvládne i farma při běžném provozu. Čím lepší je naplánování a založení, tím snadnější je pak průběžná údržba. Budou-li zřízeny i posedy pro dravce a lovce nebo krmítka pro lovné ptactvo, lze při údržbě doufat i v aktivní podporu myslivců.

Design

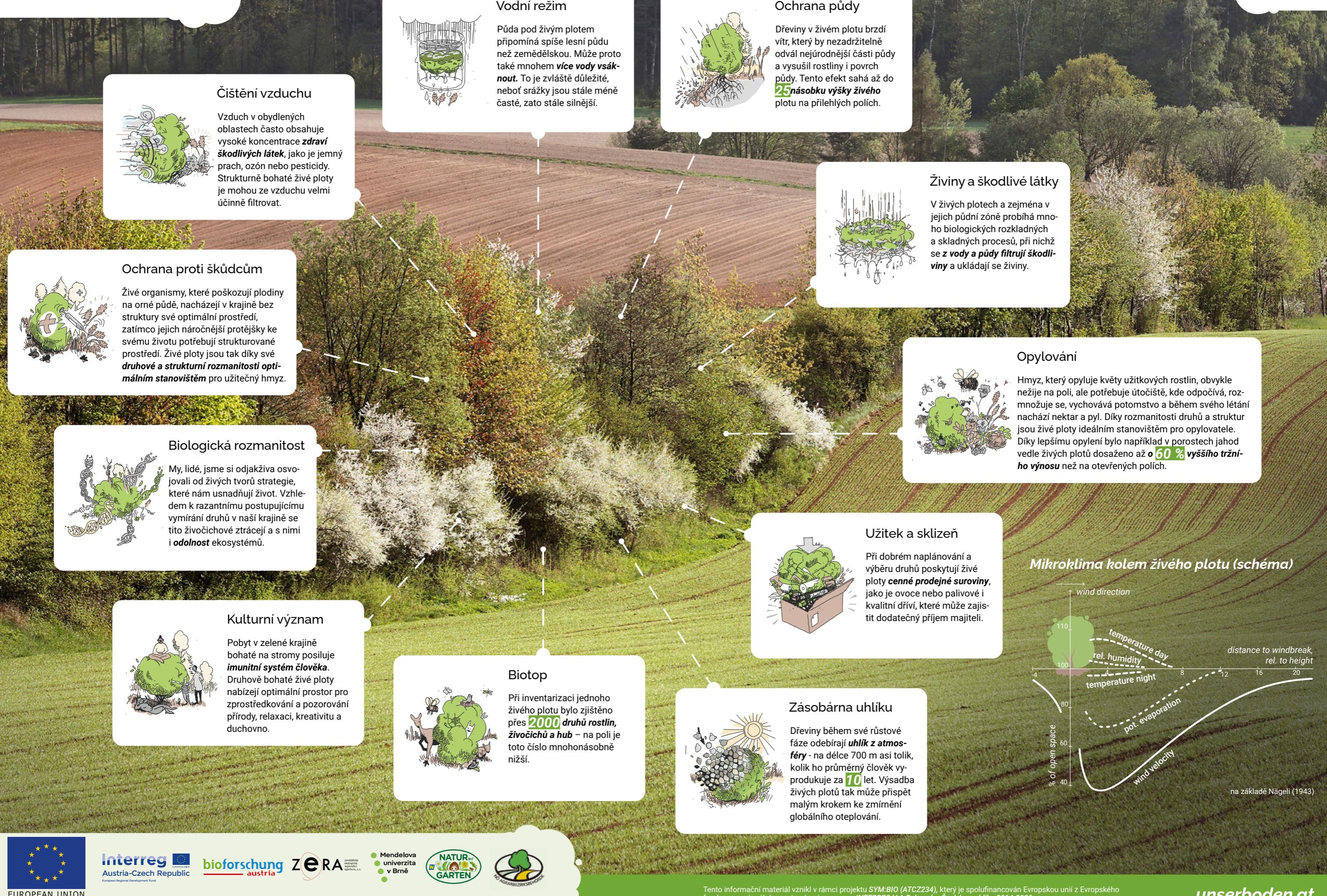
Moderní živý plot není náhodná sbírka dřevin, ale multifunkční prvek agrárne ekologické infrastruktury. To znamená, že se skládá z různých částí, z nichž každá hraje důležitou roli. V závislosti na zamýšleném typu využívání je obzvláště důležitá jeho průchodnost. Nejlepší je, když středem nebo okrajem živého plotu vede cesta ve stínu, umožňující projet traktorem anebo klidnou procházku plnou vnímání přírody. Nasměrování co nejkolměji k hlavnímu směru větru zajišťuje optimální ochranu půdy a hodnotných zemědělských plodin před silným větrem. Bylinné lemy na jedné nebo po obou stranách živého plotu poslouží jako nárazníková zóna pro obdělávané plochy a výrazně zlepší kvalitu stanoviště živého plotu.

Biokoridory

 Stejně jako se člověk rád pohybuje po chráněných cestách, je celý život kolem nás odkázaný na síť z propojených krajinných prvků. Velká pole často působí jako nepřekonatelná bariéra – naproti tomu živé ploty díky svému protáhlému tvaru umožňují mobilitu lidí i zvířat. Propojují tak území sídel s blízkými rekreačními oblastmi, lovecké revíry netopýrů s místy pro nocování na okraji lesa nebo také zimoviště ropuchy obecné s jejich trdlišti.

Hustota živých plotů v krajině do značné míry určuje potenciál pro naplnění mnoha ekosystémových služeb. Hustá síť živých plotů způsobuje, že se oblasti se sníženou rychlosí větru překrývají a zabírávají se tím půdní erozi. To se děje do vzdálenosti asi 20násobku výšky živého plotu. Také řada živočichů potřebuje síť živých plotů – většina opylovatelů se pohybuje kupříkladu maximálně 200 metrů mimo živý plot. Odborná literatura doporučuje pro zajištění dobrých životních podmínek druhů žijících v živých plotech hustotu živých plotů v průměru asi 80 až 90 metrů na hektar nebo rozestup 100 až 150 metrů.

Živé ploty v krajině

Informace o financování

V Dolním Rakousku je plánování, zakládání a údržba živých plotů ve fázi růstu podporována Okresním zemědělským úřadem pod pojmem „Zařízení pro ochranu půdy“ (Bodenschutzanlagen).

Další informace:

www.noel.gv.at/noe/Agrarstruktur-Bodenreform/Bodenschutz.html

post.abb@noel.gv.at,
+43 2742 9005 13603

Dr. Erwin Szlezak,
erwin.szlezak@noel.gv.at

Další informace

- www.unserboden.at
Sbírka informací o činnosti Agrarbezirksbehörde Niederösterreich (Okresního zemědělského úřadu Dolního Rakouska) v oblasti ochrany půdy
- www.regionale-gehoelze.at
Regionale Gehölzvermehrung Österreich (Regionální množení dřevin Rakousko)
- www.landschafftwasser.at
Spolek Land schafft Wasser (Země vytváří vodu)

Zdroje

Tvrzení uvedená v této brožuře jsou podložena vědeckými studiemi, podrobnější vysvětlení s dalšími odkazy naleznete zde: Weninger, T., Dür, A., Lenhart, M., Strauss, P., 2020. *Ökosystemdienstleistungen von Bodenschutzanlagen: Eine Literaturübersicht*. Bundesamt für Wasserwirtschaft, Petzenkirchen. (*Ekosystémové služby zařízení pro ochranu půdy: přehled literatury*. Spolkový úřad pro vodní hospodářství, Petzenkirchen.) unserboden.at/files/_kosystem-services-literature-study.pdf.

Tento informační materiál vznikl v rámci projektu **SYM:BIO (ATCZ234)**, který je spolufinancován Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu **INTERREG V-A Rakousko-Česká republika 2014-2020**.

Další literatura

- *Hecken – Geschichte und Ökologie, Anlage, Erhaltung und Nutzung (Živé ploty – Historie a ekologie, založení, údržba a využití)*. Kurz, P., Machatschek, M., Iglhäuser, B., 2001. Leopold Stocker Verlag, Graz/Stuttgart, ISBN 3-7020-0912-4.
- *Hecken – richtig pflanzen und pflegen (Živé ploty – správná výsadba a péče)*. AGRIDEA, 2021. Eigenverlag, Lausanne, CH. www.agridea.ch/de.
- *Landschaftselemente in der Agrarstruktur (Krajinné prvky v zemědělské struktuře)*. Deutscher Verband für Landschaftspflege DVL e.V., 2006. Eigenverlag, Ansbach, DE. www.dvl.org/publikationen/dvl-schriftenreihe.
- *Klimaschutz durch Bodenschutzanlagen (Ochrana klimatu prostřednictvím zařízení na ochranu půdy)*. Bioforschung Austria, 2020. Eigenverlag, Wien. unserboden.at/files/_bericht_klimagr_n_forschungsstudie_bfa.pdf.
- *Mehrnutzungshecken: Vielfältige Nutzung von Hecken zur nachhaltigen Produktion, zur Erosionsvermeidung und zur Erhöhung der regionalen Wertschöpfung (Víceúčelové živé ploty: Různá použití živých plotů pro udržitelnou produkcii, pro snížení eroze a ke zvýšení regionální přidané hodnoty)*. Bioforschung Austria, 2020. Eigenverlag, Wien. www.bioforschung.at/projects/mehrnutzungshecken.
- *Faktencheck Klimawandel, Landwirtschaft, Ernährung (Ověření faktů změny klimatu, zemědělství, výživy)*. Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung WIFO, 2022. Eigenverlag, Wien. www.wifo.ac.at/publikationen/studien.

Impressum

Redakce: Alexandra Dür, spolek Land schafft Wasser, office@landschaft-wasser.at | Překlad: Lada Zábloudilová | Odborná korektura: Dana Krivánková
Redakce českého textu: Martina Petrová | Poradenství: Thomas Weninger, Bundesamt für Wasserwirtschaft, thomas.weninger@baw.at | Grafika a ilustrace: Benedikt Hanser, b.hanser@outlook.com | Titulní foto: Alexandra Dür
Foto na pozadí: imageBROKER / Alamy Stock Photo / Martin Siepmann

© Září 2022

Tisk: gugler* print, Melk,
UWZ-Nr. 609, www.gugler.at

Vytiskáno podle směrnice „Druckerzeugnisse“ rakouské ekozačky Österreichisches Umweltzeichen.

